

cilli statutum ejus collatio devolvatur, verum et tantum de suis cogatur proventibus in utilitatem ecclesie, cujus est illud beneficium, assignare : quantum a tempore vacationis ipsius constiterit esse perceptum. » Hæc ibi : atque amplius declarant Glossa, Jo. Andreas, Abbas, Fagnatus, Barbosa in *Collectan.* ibid. aliique passim.

383. *Verbum Libere conferat, quid importet?* — Dicitur imprimis, « libere conferat, » tum quia collator ordinarius potest ejusmodi beneficium, utpote post pacificam adeptionem alterius ipso jure vacans, conferre libere; hoc est, sine requisitione alterius : adeo, ut non tenentur vocare passionem, aut ipsum præmonere, seu citare; neque etiam cogatur expectare licentiam episcopi. Hoc enim importat dictio, *libere* : quia non esset libertas, si alium deberet requirere. Abbas cit. c. *De multa.* n. 3. et Fagnanus ibid. n. 15. et Barbosa. n. 9, h. t. cum communi; tum quia collator intra sex menses, a die habitæ notitiæ, quod clericus obtinuerit pacificam alternus incompatibilis beneficii possessionem, computandos, non solum potest, sed etiam tenetur illud, utpote ipso jure vacans, alteri conferre; prout donatur per ly, « conferat, » quod importat præceptum : juncta duplici pœna illico apposita, si illud intra memoratum tempus conferre prætermittat. Unde.

334. *Collator ejusmodi, si conferre distulerit, incurrit, duplicet pœnam, et quam?* — Dicitur ulterius, « et si conferre distulerit, » etc. Quibus verbis signatur duplex pœna, quam collator beneficii, v. g. episcopus, negligens conferre beneficium per assecutionem alterius ipso jure vacans, incurrit. Prima est, ut jus conferendidevolvatur ad alios : nempe gradatim ad proximum superiorem, vel ab episcopo ad capitulum, juxta constitutionem concilii Lateranensis, sub Alexandro III. celebrati, quæ refertur in c. *Nulla.* 2. de *Concession. de Præbend.* estque amplius dictum supra. § 6. n. 161. et seqq.

335. Altera pœna est, quod ejusmodi negligens collator tantum de suis proventibus cogatur in utilitatem ecclesie, cujus est beneficium non collatum, assignare, quantum a tempore vacationis ex fructibus ipsius constiterit esse perceptum : prout liquet ex allegato testu cit. c. *De multa.* h. t. Idque merito : quia « delictum personæ non debet in detrimentum ecclesie redundare, » uti loquitur reg. 74. jur. in 6. juncto can. *Si episcopus.*

copum. 16. q. 6. Unde collator, v. g. episcopus, ex propriis proventibus cogitur refundere ecclesie, quantum ex fructibus ejus tempore vacationis, perceptum fuisse, constiterit : nempe, « constiterit, » facta fide coram judice per juramentum rectoris ecclesie, vel syndici, ipsius præmissa taxatione, juxta cap. ult. *De iis, quæ vi metusve causa,* n. 11. et Fagnanus ibid. n. 19. h. t. allegans etc. ac notat Joan. Andreas in cit. c. *De multa* alios. Et si collator proprios proventus non habeat, puniendus est alia pœna ad arbitrium judicis. Glossa cit. c. *De multa.* §. *Proventibus.* Joan. Andreas, Fagnanus, ubi supra, et alii. Qui addunt, istud fuerit non solum propter negligentiam, sed etiam propter delictum collatoris : quia differendo collationem, præsumitur favere detentori beneficii jam vacantis ipso jure, atque vitium ejus palliare; sicque hac altera pœna punitur.

336. *Licet tunc prius beneficium libere conferri possit, non tamen in hujus possessionem potest inudci is, cui collatum est, priore possessore irrequisito.* — Resp. II. Quamvis posteriori beneficio pacifice, atque effectualiter adepti, prius incompatibiliter libere conferri possit, ut dictum : non tamen in hujus possessionem potest episcopus inducere eum, cui collatum est, priore possessore irrequisito, seu non vocato. Ita communis omnium; estque clare decisum in c. *licet Episcopus.* 28. h. t. in 6. Illis verbis : « Licet episcopus beneficium, quod cum animarum cura tenebas (postquam aliud recepisti consimile, ac ipsius possessionem pacificam habuisti, vel per te stetit, quominus haberes eandem) possit alteri de jure conferre : illum tamen, cui contulerit, non debet te non vocato (cum tibi forsitan jus possit competere retinendi) in possessionem ipsius inducere corporalem. » Ita Pontifex, rescribens pro declaratione, c. *De multa* 28. h. t. cuiuspiam super hoc eum consulenti.

337. *Et hujus ratio.* — Accedit ratio. Quia potest contingere, ut assecutus secundum beneficium; de se incompatible cum priori adhuc possit prius retinere; ut puta, quia secum legitime fuit dispensatum; vel quia ex causa justa nondum percipit fructus secundi beneficii, aut hujusmodi; prout innuit textus allegatus, juncta Glossa. fin. et doctores. ibid. Quinimo generale est, quod nemo inauditus, ac sine causæ cognitione, privandus sit sua possessione, can. *Quia res.* 11. q. 1. Et si cui vis, vel clam spoliatur

sua possessione, plura extant remedia recuperandæ possessionis in jure prodita : de quibus ex professo actum fuit supra, lib. II. tit. XIII. de *Restitutione spoliatorum,* § 2. n. 25. et seqq. Adeo, ut etiam prædo, si spoliatur rebus a se possessis, secundum rigorem juris sit restituendus, c. *In litteris.* 5. de *Restitut. spoliat.*

338. *Privatio, seu vacatio ipso jure, prioris beneficii per pacificam receptionem alterius incompatibilis, est intelligenda quoad titulum, non quoad possessionem.* — Dices. Vacatio beneficii ipso jure inducta fuit per receptionem, atque pacificam possessionem alterius incompatibilis; ergo nihil obstare videtur, quominus is, cui libere illud collatum est, etiam libere in ejus possessionem inducatur : nam, ut ex physicis patet, forma (sive jus ad beneficium) ejusque privatio, simul consistere nequeunt. Resp. neg. consequent. cum sua probatione. Nam privatio, seu potius vacatio illa prioris beneficii propter incompatibilitatem alterius, intelligenda est duntaxat quoad titulum, seu jus retinendi beneficium; non vero quoad possessionem : hac enim clericus possessor privari non potest, nisi eo citato, et causa cognita, atque intellecto, quod nullum jus retinendi possessionem beneficii amplius sibi competat, ut dictum. Hoc ipsum patet ex c. *Cum nostris.* 6. de *Concession. Præbend.* ubi præpositura de jure vacans propter adeptum episcopatum, censetur non vacasse de facto, eo quod possideretur adhuc ab episcopo : unde mandavit pontifex, ut vel ostenderet episcopus justam causam retentæ præposituræ, ac possessionis ipsius; vel ad resignationem hujus compelleretur.

339. *In praxi quid agendum illi, cui prius beneficium ipso jure vacans collatum fuit?* — Resp. III. Quantum ad praxim attinet, ille, cui prius beneficium, per pacificam alterius beneficii adeptionem ipso jure vacans a collatore ordinario collatum fuit, adeat episcopum, sive ordinarium loci : atque exhibito factæ sibi collationis legitimo testimonio coram ipso agat, instetque, ut sibi possessio ejusdem beneficii realiter, et cum effectu tradatur : quo facto in causa summariter procedendum est, citato tamen, et audito priore possessore. Ita desumitur ex cit. c. *Licet episcopus.* ac notat Vivianus in *Rational.* ibid. § fin. h. t. in 6. cum aliis. Concordat. c. *Tum ex litteris.* 5. de *in integrum restitut.* ubi in simili casu Papam sic processisse, legitur.

340. *Hactenus dicta procedunt etiam in aliis casibus, in quibus beneficium præhabitu ipso jure vacat.* — Et quæ hactenus dicta sunt de collatione prioris beneficii, per pacificam adeptam possessionem alterius incompatibilis ipso jure vacantis, non sunt quid speciale, seu in casu sæpe dicti c. *De multa* h. t. ex indulgentia illius decretalis duntaxat concessum : sed procedunt generaliter in aliis etiam casibus, in quibus beneficium præhabitu ipso jure vacat. Innocentius in cit. c. *De multa.* n. 3. vers. *Nos quantum ad hoc.* et Fagnanus, ibid., n. 16. Quod ultimum ut melius intelligatur sit.

§ XII.

DE VARIIS MODIS, QUIBUS BENEFICIA IPSO JURE VACARE DIGNOSCUNTUR : UBI ET DE VACATIONE IPSORUM PER SENTENTIAM.

341. *Beneficia ecclesiastica, quibus modis generatim vacare dignoscantur?* Quæritur I. Quibus modis generatim beneficia ecclesiastica ipso jure vacare dignoscantur? Resp. Pluribus modis id accidere : prout videre est apud Nicol. Garciam, part. II. de *Beneficiis,* a cap. II. usque ad cap. X. Fœssissime de hoc disserentem. Concordat Barbosa, part. III. de *Offic. et potest. episc.* allegat. 57. n. 199. et seqq. quadraginta tales vacationum modos enumerans. Rebuffus in *Praxi benefic.* tit. *De modis amittendi beneficia.* Gonzalez ad Reg. 8. *Cancell.* gloss. 15, a n. 3, usque ad n. 133, per ordinem recensens quinquaginta duos modos, quibus beneficia ecclesiastica ipso jure vacant : et alii.

342. *Nullus casus, nullumque crimen inducit privationem beneficii ipso jure, nisi istud reperitur jure expressum. In pœnis benignior est interpretatio facienda.* — Solummodo nota pro regula, quod nullus casus, nullumque crimen, etiam privatione beneficii dignum, inducat privationem hujus ipso jure, nisi istud reperitur jure expressum. Nam pœna tam gravis asserenda non est absque jure claro. « Siquidem interpretatione legum pœnæ molliendæ sunt potius, quam exasperandæ, ut dicitur l. 42. ff. de *Pœnis* : » ac proinde in dubio præsumitur quis per sententiam beneficio privandus, non autem ipso jure privatus; cum odia sint restringenda, atque in pœnis benignior sit interpretatio facienda, juxta reg. 15. et 49. Juris in 6; Gonzalez, ubi supra, n. 153; Garcias, part. II. cap. X. n. 5.

Barbosa, de allegat. 57. n. 252. et alii, quos citant. Inducitur autem ejusmodi vacatio beneficiorum ipso jure, partim per diversos sacros canones in corpore juris canonici clausos, sive in pœnam graviorum criminum, sive ob alias causas; partim per varias constitutiones apostolicas, extra corpus juris canonici vagantes, ac præsertim in Bullario Romano reperendas: prout amplius patebit ex dicendis. Unde.

343. Usque ad num. 347. Enumerantur triginta vel plures modi, in quibus beneficia ipso jure vacant. Mors omnia solvit. Paria sunt, non esse; et, non apparere. Obtinentes plura incompatibilia beneficia tenentur ordinariis locorum, id postulantiibus, exhibere dispensationes suas. Recipientes plura incompatibilia beneficia non excusantur ex longa possessione. Regula Cancellariæ, de Triennali, non excludit ordinarium inquirentem de justo titulo beneficii. Fundator potest in fundatione beneficii ponere certas leges et conditiones, etc. Prima vacatio beneficii, vel prelati durat usque ad confirmationem alterius prælati. Simonia realis, et confidentialis, commissa in beneficiis, quas pœnas inducat? Sodomice crimen nefandum, qualiter puniatur?

— Resp. II. Juxta sacros canones in corpore juris clausos, beneficia vacant imprimis ipso facto per obitum, seu mortem naturalem beneficiati eorum possessoris; prout liquet ex c. *Susceptum*. 6. de *Rescript.* in 6. Nam mors omnia solvit *Auth. de Nuptiis. c. Deinceps*. 20. Collat. 4. II. Per renunciationem: de qua ex professo dictum supra lib. I. tit. IX. de *renuntiatione*, per totum. III. Per assecutionem pacificam alterius beneficii incompatibilis, juxta proxime dicta. IV. Per translationem episcopi ad aliam ecclesiam, vacat prior episcopatus: et a quo die is vacare incipiat, ex professo dictum est supra lib. I. tit. VII. de *Translatione episcopi*. §. 3. n. 34. 35. et seqq. V. Per matrimonium contractum de præsentibus, non vero per sponsalia; prout amplius declaratum est supra tit. III. de *Clericis conjugatis*. §. 1. n. 9. et seqq.

VI. Vacat ipso jure beneficium præhabitum per ingressum religionis, professione secuta, c. *Beneficium*. 4. de *Regularib.* in 6. de quo videantur dicta superius lib. I. tit. IX. de *Renuntiatione*. §. 1. n. 21. 22 et seqq. VII. Per militiam sæcularem, a clerico minorista beneficiato assumpta; prout amplius dictum est supra tit. I. de *Vita et honestate clericorum*. §. 3. n. 125. VIII. Per non promotionem ad sacerdotium intra annum, vacat ipso jure ec-

clesia parochialis, quam clericus necdum sacerdos secutus fuit, et intra annum sacerdotio initiari neglexit, c. *Licet*. canon. 14. de *Election.* in 6. estque pariter uberius declaratum lib. I. tit. XIV. de *Ætate et qualitate*, etc. n. 29. 30. et seqq. IX. Per promotionem ad episcopatum, post obtentam possessionem ipsius, et secutam consecrationem, vel saltem post lapsum temporis ad petendam consecrationem præfixi, vacat ipso jure præhabita beneficia, c. *Cum in cunctis*. 7. §. *Cum vero de Election.* junctis dictis supra §. præced. n. 323. 324. et 325.

X. Objiciens quidpiam in persona electi, atque in probatione deficiens (cessante causa rationabili, quæ ipsum excusat triennio a beneficiis ecclesiasticis, quæ in ecclesia celebratæ electionis obtinebat) ipso facto suspensus est: et si stante tali suspensione sese eorum administrationi ingerere præsumserit, eisdem ipso jure perpetuo privatus existit. Ita textus in cap. I. §. fin. juncta Glossa, et doctoribus de *Election.* in 6. Concordat c. *Cupientes*. 16. §. *Cæterum*. eod. in 6. ubi eligentes, si electionem a se factam electis infra octo dies culpabiliter præsentare distulerint; primum quidem triennio dicuntur eo ipso suspensi a beneficiis, quæ in Ecclesia celebratæ electionis obtinent: deinde vero, si infra illud tempus ad dicta beneficia se propria temeritate ingesserint, illis ipso jure perpetuo privari dicuntur.

XI. Qui beneficium curatum vi occupat; aut se scienter injuste intrudit in eo, ipso jure privatus est priori beneficio curato, si quod habeat. Simulque, qui violenter auctoritate, seu verius temeritate propria, occupare dignitates, personatus, aut alia quæcumque ecclesiastica beneficia non verentur, eo ipso amittunt jus, si quod in beneficiis taliter occupatis, vel ad ea ipsis forsan competeat. Textus quoad utramque partem expressus est in c. *Eum qui* 18. h. t. in 6. et concordat jus civile I. *Si quis in tantam*. C. *Unde vi*.

XII. Si quis sequestrationem fructuum beneficii litigiosi, quæ post latam unam contra possessionem definitivam sententiam, apud Sedem apostolicam duntaxat, per ordinarium loco fieri debet, impedire, aut fructus sequestratos quoquo modo occupare præsumserit: non solum ipso facto excommunicationis sententiam incurrit; verum etiam, si de litigantibus fuerit, hoc ipso amittit jus, si quod in hujusmodi beneficio, vel ad illud habuisset. Patet istud ex clem. un. de *Sequestrat.*

posses. juncta Glossa, et doctores ibid. et amplius declarat Gonzalez, cit. gloss. 15. n. 59. ac seqq. et Barbosa, part. III. de *Offic. et potest. episc.* allegat. 57. n. 221.

XIII. Obtinentes plura curata, vel alias incompatibilia beneficia ecclesiastica tenentur ordinariis locorum, id postulantiibus exhibere dispensationes suas: et si, justo cessante impedimento, istud non fecerint intra tempus arbitrio ordinarii moderandum, possunt ipsorum beneficia libere conferri personis idoneis per eos, ad quos ipsorum collatio pertinet. Ita habetur c. *Ordinarii*. 3. de *Offic. ordinar.* in 6. juncto concilio Tridentino sess. 7. cap. v. de *Reform.* quod innovavit memoratum cap. *Ordinarii*, illudque, loquens solum de dignitatibus, personatibus et beneficiis curatis, ampliavit ad quæcumque beneficia « alias incompatibilia. » Accedit ratio in cit. c. *Ordinarii*, allegata. Quia, « si justo impedimento cessante nullam dispensationem super pluralitate beneficiorum, infra idem tempus (præfixum videlicet) contigerit exhiberi; tunc beneficia illa, sine dispensatione aliqua eo ipso illicite detineri constabit. (Nam paria sunt, non esse; et, non apparere, datam v. g. fuisse dispensationem. L. in lege ff. de *Contrahend. emptio*. et can. *Solemmitates*. il. 1. de *consecrat.* dist. 1. cum similibus) ac proinde « per eos, ad quos eorum collatio perlinet, libere personis idoneis conferentur. » Vacant enim ipso jure; ut inquit Barbosa, ibid. n. 9. et Gonzalez, ad Gloss. 15. n. 62. vel potius sic vacare præsumuntur ex eorum incompatibilitate, et non ostensione tituli, seu legitimæ dispensationis, intra tempus ab ordinario præfixum. Quanquam notet Glossa ibid. §. *Libere*. quod si post lapsum dicti temporis prævenit clericus episcopum, vel alium collatorem, ostendendo legitimam dispensationem, iste postea conferre non valeret.

Neque præmissis obstat diuturnitas possessionis plurium beneficiorum, ceteroquin incompatibilium, aut regula 36. Cancellariæ de *Triennali*. Nam imprimis recipientes plura incompatibilia beneficia ecclesiastica non excusantur ex longa possessione, c. *Ex frequentibus*. 3. de *Institution.* ubi excommunicantur illi, qui ex longæva consuetudine (quam Papa *pravam*, et *iniquam* appellat) contra sanctorum Patrum constitutiones beneficia ecclesiastica sine canonica institutione receperunt, aut retinuerunt, non obstante antiqua possessione. Ubi proinde Glossa §. *Desinent*, advertit, quod tales nullam pos-

sunt habere excusationem, quantocumque tempore ea tenuerint: quia diuturnitas temporis peccatum non minuit, sed auget, c. *Non satis*. 8. de *Simonia*. et cap. ult. de *Consuetud.* cum similibus. Unde, quod ordinarius possessorem plurium beneficiorum incompatibilium compellere possit ad ostendendum titulum, seu legitimam dispensationem, non obstante longa possessione atque regula 36. Cancellariæ, de *Triennali*, notat Barbosa, part. III. de *Offic. et potest. episc.* allegat. 57. n. 224. Idemque cum aliis repetit Barbosa, in *Collectan.* ad c. *Ordinarii*. n. 4. et seqq. de *Offic. ordinar.* in 6. addita ea ratione: Quia per regulam de *Triennali* possessore, excluditur quidem tertius, inquietans possessorem in beneficio: non tamen per eam excluditur ordinarius, utpote ad dictam inquisitionem extrajudicialem procedens ex officio, et vi muneris sui pastoralis.

XIV. Vacat beneficium ipso facto in omnibus casibus, in quibus fundator ipsius in limine foundationis ita disposuit: puta, ut ipso facto vacet beneficium ob non residentiam clericici, vel ob assecutionem alterius beneficii simplicis, aut hujusmodi. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. cit. gloss. 15. n. 130. post Caputaquens. decis. 290. n. 1. et 2 part. II. Nam, quod fundator possit in fundatione beneficii ponere certas leges, et condiciones ceteroquin honestas, quas voluerit, desumitur ex cap. *Præterea quoniam*. 23. de *Jure patronat.* et c. *Quanto*. 16. de *Censib.* ac tenuit rota decis. 1. de *Præbend. in novis*; estque dictum supra §. 4. n. 205. et seqq.

XV. Vacat ipso jure beneficium per alienationem rerum immobilium, aut pretiosarum ecclesiæ, seu ipsius beneficii, tactum sine debitis solemnitatibus juris. Textus est apertus in Extravag. *Ambitosæ*. §. *Inferiores vero*. de *rebus Eccles. non alienand.*, inter communes. His accedit multiplex privatio beneficiorum, ob nonnulla crimina atrociora ipso jure inducta, de quibus specialim dicitur n. 361. et seqq.

Resp. III. Juxta sacros canones dantur etiam plures modi vacationum improprie dicti id est, tales, quibus non de novo vacat beneficium, sed prima vacatio, puta, per mortem beneficiarii inducta, etiamnum durat. Sic accidit XVI. Quando electus non consentit electioni de se factæ, vel post consensus, antiquam oblinuerit confirmationem superioris, renuntiat juri suo vel moritur. c. *Si electio*. 26. de *Election.* in 6. estque jam dic-